

DE JONG'S PIJPEN- EN AARDEWERKFABRIEK.

door A.C.de Jong.

Toen op 1 mei 1934 " De Jong's Pijpen- en aardewerf fabriek werd opgericht waren er in Gouda buiten de grote fabrieken van Goedewaagen en van der Want nog twee kleinere fabriekjes, t.w. de Firma P.B. van der Broek op de Raam 35, en de Firma Nico van Duijn van Velzen op de Nieuwe Haven 96.

De laatste fabrikant had als fabrieksmerk " het scheepje ". Uit oude rekeningen van deze fabriek (+ 1940) kunnen we aflezen dat bijvoorbeeld 1 gros lakpunten toen f9,- kostte. Een gros dubbele krullen werd in 1941 verkocht voor f8,64.

De Firma van der Broek verdween omstreeks 1938 en Van Duijn volgde enige jaren later. De Jong maakte nog pijpen tot 1977 en heeft dus 43 jaar bestaan.

De eerste behuizing werd in 1934 gevonden aan de Gouwe 192 a.

Later verhuisde de fabriek naar de Kleiweg 42 (thans V en D).

Tot 1965 heeft de fabriek daar pijpen gemaakt. In datzelfde jaar verhuisde De Jong naar het laatste adres; Wilhelminastraat 10.

In de loop der jaren werden allerlei modellen pijpen gemaakt.

De meest verkochte waren: de korte en de lange kantoorpijp, de goliath, de sportpijp, de Portorico en verder alle soorten doorrokers en miniatuuren.

Naast deze rechte pijpen werden ook krulpijpen gemaakt, zoals de dubbele - en de enkele tabakskrul, de sigaren- en sigarettenkrul, zelfs werd nog een miniatuurkrul gemaakt, waarvan het rookkanaal werkte!

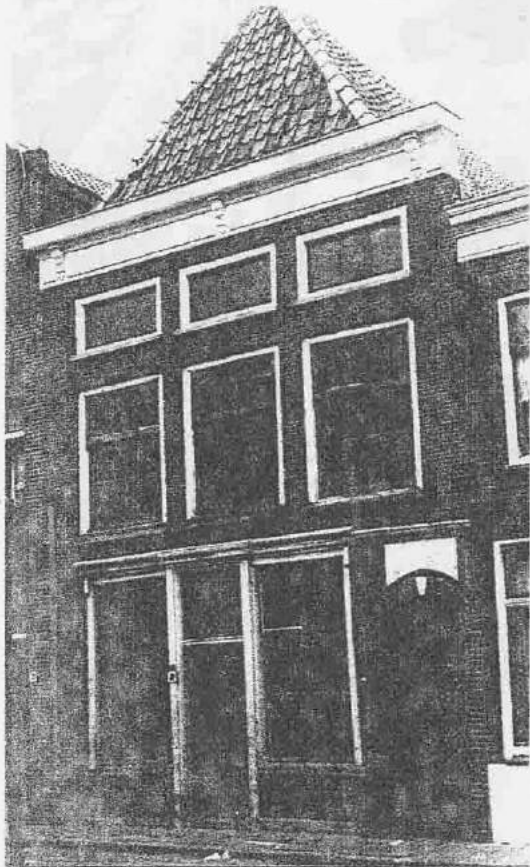
De krulpijpen waren buiten Gouda vrijwel onbekend.

's Winters vonden de pijpen veel aftrek op het ijs.

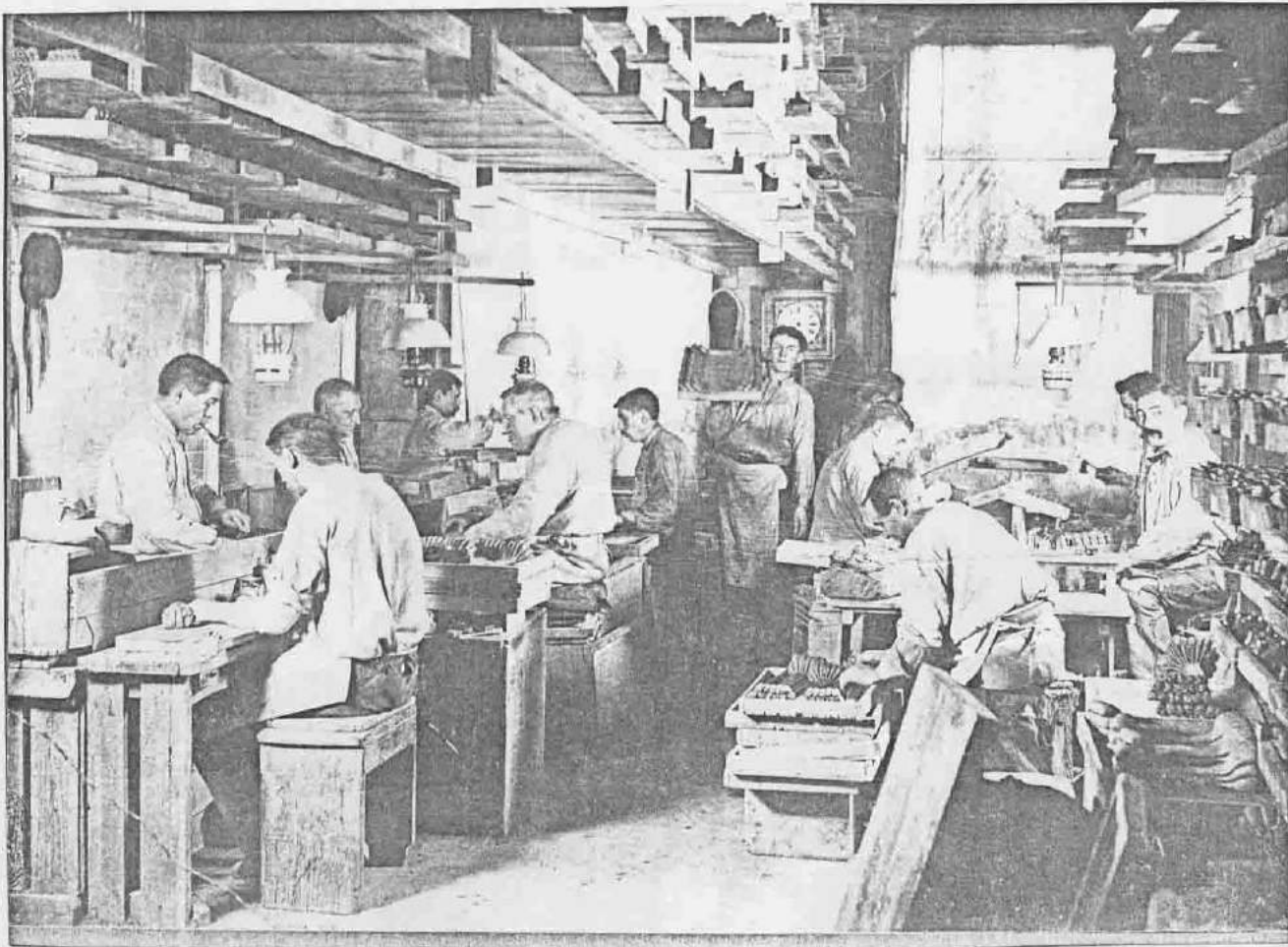
Vooraf de Rotterdammers kwamen schaatsend naar Gouda om de op de pet of jas genaaide pijpen weer heelhuids thuis te brengen. Ook siroopwafelen en sprits vonden gretig aftrek bij de schaatsers.

De laatste jaren is er van die ijstochten niet veel terechtgekomen. Deels door het ontbreken van sterk ijs, deels door het ontbreken van een vlotte verbinding met de binnenstad. Mocht er ooit nog eens een strenge winter zijn, de sfeer van vroeger met de kramen pijpen, koek en anijsmelk zal wel nooit meer komen. De pijpmakerij is vrijwel uitgestorven. De Firma van der Want maakt nog op kleine schaal handwerkpijpen. De Firma Goedewaagen (Nieuw Buinen) maakt ook pijpen, maar dit heeft met handwerk niets te maken.

Men gebruikt vloeibare klei die in gipsen mallen wordt gegoten. Deze manier wordt behalve in ons land ook in Amerika en Engeland al jaren toegepast.

Het pand aan de Wilhelminastraat 10 in Gouda, de voormalige pijpenfabriek.

Een pijpenatelier uit 1905. Waarschijnlijk de firma Goedewaagen.

Bezoek van Prinses Juliana aan " De Jongs pijpen- en aardewerkfabriek in 1947

NICO VAN DUIJN VAN VELZEN,
 - - - PIJPFABRIKANT, - - -
NIEUWE HAVEN 96 - - GOUDA.

467
REKENING VOOR *de ja de Jong en Co Gouda*
 VAN NICO VAN DUIJN VAN VELZEN.
 GOUDA, 9 Januari 1921.

144 dubbele kanten	/ 264
--------------------	-------

Boven: 3 verschillende plakkers van de firma De Jong, die gebruikt werden om op de pijpen te plakken.

Rechts boven: een rekening uit 1941 van de firma Van Duijn van Velzen. Hieruit blijkt dat pijpenfabrikanten aan elkaar leverden.

Rechts onder: Een briefhoofd van De Jong's pijpen- en aardewerkfabriek toen het gebouw aan de Kleiweg stond.

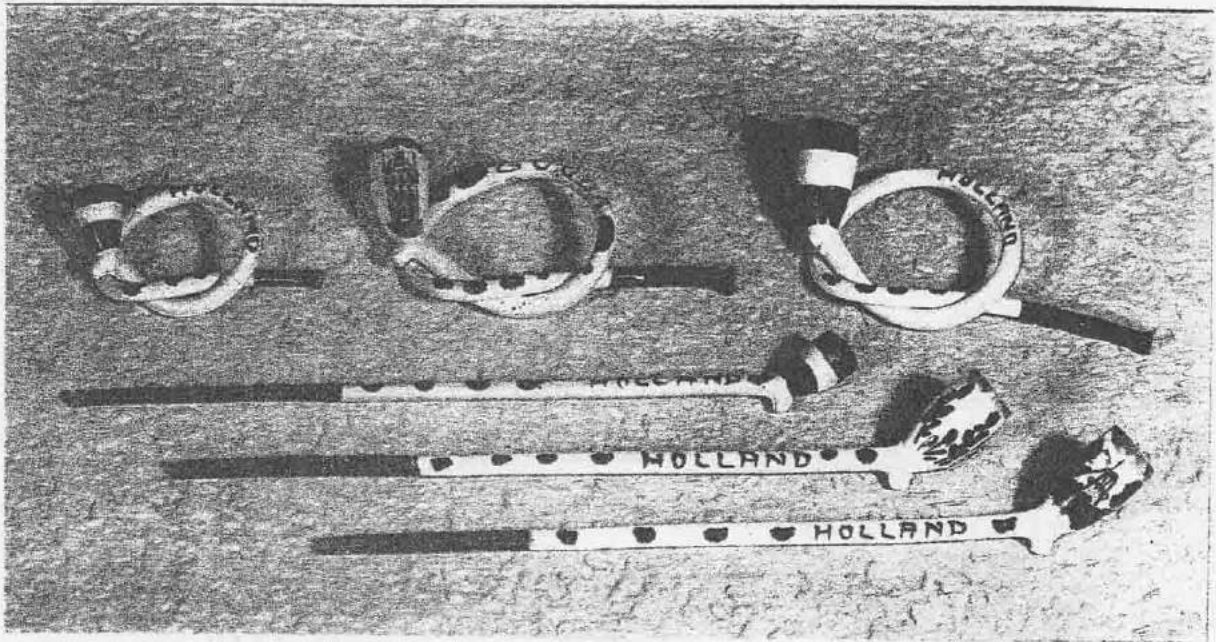
Fabriek : Kleiweg 42.
 Kantoor : Du Toitstraat 5
 Telefoon: 01820-3662
 na 18 uur 3677 of 4677
 Giro : 236241

De Jong's

Pijpen- en Aardewerkfabriek

Gouda,

19

Boven: Sigaretten- en sigarenpijpen van de Firma De Jong, handbeschilderd met olieverf.

N.B. De foto van het pijpenatelier op blz.9 is in het bezit van de Heer de Jong. Zijn vader is als pijpmaker bij Goedewaagen begonnen.

DE HISTORIE VAN EEN ORANJEPIJP IN 1795.

Ten tijde van de Franse overheersing van Nederland kende men de leus: " Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap". Nu was het met deze leuze jammer genoeg niet zo gesteld, dat men dit ook in praktijk bracht. De Vrijheid van meningsuiting, in onze tijd zo hoog genoteerd, was in die tijd levensgevaarlijk. Zo stonden er op het roepen van "Oranje Boven" of het dragen van een oranjelint zeer zware straffen, zoals 10 jaren tuchthuis plus eeuwig durende verbanning daarna. Dit ter illustratie van de volgende historische gebeurtenis. De pijpenfabrikant Gloud Mathé had vóór het " Oranje Boven " verboden werd een partij pijpen vervaardigd met deze leuze. Zeer begrijpelijk trachtte hij, ondanks het verbod, zijn voorraad te verkopen. Door een verklikker verraden moest hij voor de Heren komen, maar kwam er genadig af, door zijn hele voorraad ten stadhuize in te leveren.

Vanaf 1759 totdat hij in 1813 overleed komt er een Glout Marté (Gloudt Marthee) voor in de merkenboeken van het Goudse pijpmakersgilde, voerende het merk 55. Daar men het met de naamgeving in die tijd niet zo nauw nam kan men aannemen dat dit de reeds eerder genoemde Gloud Mathé is, die het voorval nog geruime tijd overleefd heeft.

Bronnen: Een paar belangrijke eeuwen in Gouda's historie, door P.D.Muylwijk 1948.
Pijpmakers en Pijpmerken 1724-1865, door S.Laansma.

Leen van den Berg.